

"Elfjes in het Leeuwenhorstbos"

Paul Paumen

Er is altijd wel wat bijzonders te beleven tijdens het "Herfstnatuurspel" in het Leeuwenhorstbos. Dit evenement voor kinderen wordt jaarlijks georganiseerd door IVN afdeling Noordwijk. Dit jaar kwamen daar ca 350 kinderen op af om, vaak samen met hun ouders, te genieten van deze bijzondere natuurwandeling in het kleurrijke najaarsbos.

De herfstwandeling had als thema "reizen". Al voor het aanvangstijdstip meldden zich de eerste deelnemers voor de anderhalf uur durende speurtocht. De kinderen werden zoals gewoonlijk door vragen en activiteiten spelenderwijs met de natuur in contact gebracht.

De vele vragen zoals: Welke vogels maken een verre reis en welke blijven thuis? Op welke manier laten de dieren tijdens het reizen hun sporen achter en kunnen esdoorns zich toch met vleugels verplaatsen? leverden weinig problemen op.

Met veel enthousiasme werd aan de opdrachten gewerkt bijvoorbeeld: het ontdekken van reizigers onder de grond, het bestuderen van paddestoelen met behulp van een spiegel. En een wiskundig vraagstuk (wat sommige volwassenen veel hoofdbrekens bezorgde) 'hoe bepaal je de hoogte van een boom', werd door de kinderen met eenvoudige hulpmiddelen opgelost.

Natuurlijk werd er ook veel pret gemaakt zoals bij

het raden van vogelgeluiden, het eten van voedsel uit het bos en het 'reizen' als een kikker.

Een verrassende creatieve opdracht voor de deelnemers was: "maak een elfje". Een elfje, in dit geval geen sprookjesfiguur, is een gedicht van elf woorden dat niet hoeft te rijmen. De opbouw is als volgt: WAT (1e woord), HOE (2 woorden), WAAR (3 woorden), WAT DOE JE (4 woorden) WAT VOEL JE (1 woord).

In de tientallen gedichtjes waren verrassende resultaten te vinden:

Bomen - bruine bladeren - in het bos - ik raap ze op - nattigheid; Lucht - ik vlieg - door het bos - op zoek naar kabouters - spanning; Buiten - ik loop - in het bos - ik zoek mooie dingen - bladeren.

Alle opdrachten goed leverde de slagzin "Zonder rugzak reizen door het bos" en dat dat een fijne ervaring is werd door vele kinderen en ouders bevestigd wat mag blijken uit het volgende elfje van een van de kinderen: Bomen - bij elkaar - ik loop er in - leuk!

Of het Herfstspel volgend jaar weer in Nieuw-Leeuwenhorst kan plaats vinden is nog niet zeker en ook de "naam" waaronder dit jaarlijkse evenement zal worden voortgezet zal wellicht veranderen.

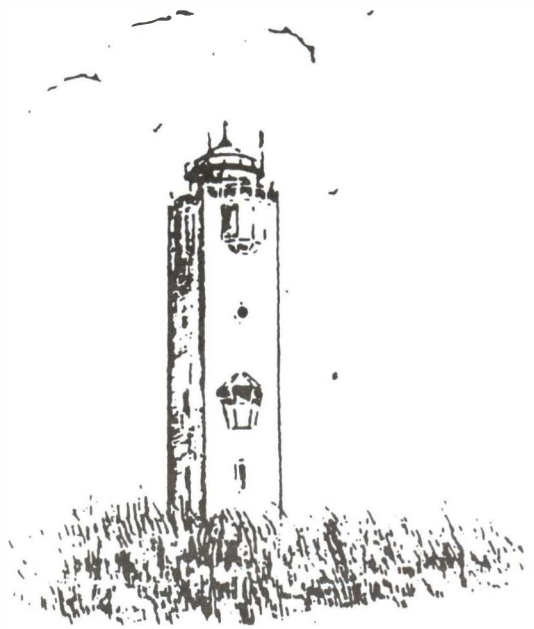
Zeker is wel dat de tien medewerkers aan deze dag volgend jaar weer met evenveel plezier aan de voorbereidingen zullen beginnen.

Rondje Groen

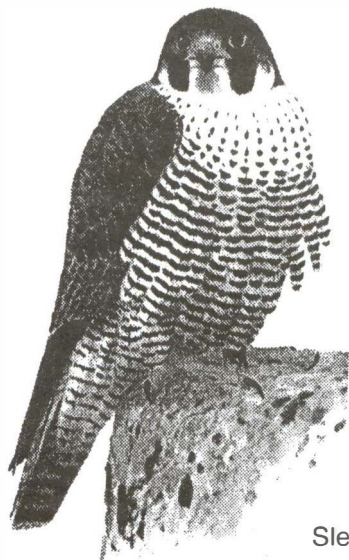
W. Andelaar

Als geen ander dorp leent Noordwijk zich voor een rondje groen. Met de vuurtoren als middelpunt iets oppikken van wat de natuur te bieden heeft.

Voor het kijken over zee, met name in het najaar en de winter, heb je een 'oppertje' nodig. Een plekje waar je wat uit de wind kan zitten. In die jaargetijden heb je wat dat betreft niet veel keus. De consumptietenten zijn opgeborgen in de winterberging en het gebouw van de zeilvereniging staat op het Palaceplein. Je hebt dan niet veel meer keus dan de politiepost en de waarnemingshut bij het Zuiderbad. Op die eerste locatie is het daarbij alleen met een zuidelijke wind uit te houden. Vanaf die politiepost zag ik dit najaar vanuit het noorden een vogel aan komen vliegen. Met een krachtige slag vloog het dier laag over het wateroppervlak. Net iets ten noorden van het Rem-eiland veranderde de vogel van koers en vloog razendsnel naar boven. Mijn eerste reactie was: 'Een jager'; jagers kunnen vanuit een rustige vlucht opeens pijlsnel omhoog schieten en een stern belagen. Het bewuste dier brak op een bepaald moment die snelle spurt naar boven af en kwam daarna op de kust aan vliegen.

Al snel werd toen duidelijk dat het geen jager was. De vlucht was duidelijk als die van een roofvogel te herkennen. Niet al te klein, donker van boven en licht van onder. Toch duurde het even voor het tot me doordrong met een Slechtvalk te maken te hebben. De determinatie werd namelijk wat bemoeilijkt door het feit dat ik de 'baarden' aan de zij-kanten van de kop niet kon zien. Daar komt bij dat je deze valk niet elke dag in Noordwijk tegenkomt.

Slechtvalk

Om maar te zwijgen van de reacties van de 'happy few' op waarnemingen van deze vogel in Noordwijk.

Maar nadat de vogel vrijwel over mijn hoofd landinwaarts was gevlogen stond het voor mij vast, het was een Slechtvalk. Met de waarneming was ik bijzonder in mijn nopjes. Naar mijn gevoel de eerste maal dat ik op zeker een dergelijke vogel in Noordwijk zag.

De ervaringen die ik met Slechtvalken heb gehad vonden tot dusver buiten het dorp plaats. Een

beeld dat op mijn netvlies is gegrift is bijvoorbeeld die keer dat we met een groepje in de Slufter op Texel liepen. Op het strand zagen we daarbij een vogel op een aangespoeld kistje zitten. Echt een waarneming uit het boekje. Deze roofvogels zitten graag op een verhoging in het veld op de uitkijk. Het voorkomen van Slechtvalken beperkt zich niet tot de kust. Zo zag ik jaren geleden een dergelijke vogel in een veengebied in Overijssel. Ook daar zat het beest op een verhoging de omgeving te observeren. Kort geleden wandelden we met een groepje over de Drentse hei en zagen een roofvogel enkele 'charges' rondom een vrijstaande boom uitvoeren. Net als bij de waarneming boven zee ontwikkelde het beest hierbij enorme snelheden. In de boeken noemen ze dat een 'doldrieste' aanval. Tijdens een kort bezoek aan Israël kwam ik terecht in een oase nabij de Dode Zee. In die wat troosteloze omgeving kletterde een beekje van de rotsen af en zorgde voor begroeiing en leven. Bij het naar boven klauteren kreeg ik zicht op een kloof. Versterkt door de wanden klonken vanuit de kloof allerlei geluiden. Nog wat hoger geklommen ontwaarde ik een stel roofvogels die in de lucht aan het baltsen waren. Het betrof de Barbarijnse ondersoort van de Slechtvalk die hier het liefdespel bedreef. Zittend op een rotspunt kon ik dat geruime tijd bekijken en beluisteren. Het zijn van die momenten die je niet meer vergeet.

Toch beleef ik nog het meeste genoeg aan een Slechtvalk in de Schoolstraat. Een bevriende kunstenaar liet me, bij een bepaalde gelegenheid, eens een keus maken uit de aquarellen die hij had gemaakt. Die keus was toen niet moeilijk. Op een van de tekeningen is een Slechtvalk afgebeeld, zittend op een rotspunt. De achtergrond wordt gevormd door een desolaat landschap in IJsland. Deze Slechtvalk hangt vanaf die tijd in onze slaapkamer en zorgt ervoor dat ik in mijn dromen met hem mee ga. Naar de ruimte en de vrijheid van het hoge noorden.

Vogelnieuws derde kwartaal 1997

Ab Steenvoorden

Roodkopklauwier in de Coepelduynen

Op zaterdagochtend 26 juli werd er in de directe omgeving van de Puinhoop in Katwijk een adulte Roodkopklauwier (*Lanius senator* "senator") ontdekt. De vogel was goed te bekijken in de struiken op en rond de Puinhoop en op de paaltjes in het weiland tussen de Puinhoop en de camping. Af en toe verdween de vogel voor enige uren richting de camping, maar kwam steeds weer terug naar de Puinhoop.

Dit was pas de derde Roodkopklauwier die deze eeuw in onze omgeving is waargenomen. Nadat in 1918 het eerste exemplaar was waargenomen duurde het tot in 1993, totdat er weer een exemplaar werd waargenomen. De vogel die op 6 juni 1993 langs de Rijnsburgerweg in Voorhout werd

waargenomen bleek de kenmerken te vertonen van de ondersoort "badius", de Balearische Roodkopklauwier. De grootste verschillen tussen de nominaat vorm en de ondersoort "badius" zijn: "badius" mist de opvallende witte vlek op de basis van de handpennen en heeft iets minder zwart op het voorhoofd boven de snavel dan de nominaat vorm.

De waarneming van de Balearische Roodkopklauwier in Voorhout was pas de tweede waarneming van deze ondersoort in Nederland. De soort is sindsdien ook niet meer waargenomen.

De 'gewone' Roodkopklauwier (*Lanius senator* "senator") wordt ongeveer twee tot drie keer per jaar in Nederland waargenomen.